

Emlékezzünk!

A hét folyamán Adorjánon, Martonoson, Horgoson és Magyarkanizsán emlékezünk az 1944-es megtorlások áldozataira. Lapzártánk miatt csak az adorjáni főhajtásról tudunk hírt adni e heti számunkban. Ott, az emlékműnél **Kávai Szabolcs** történelemtanár, közoktatással megbízott tanácsstag mondott beszédet, melyben kiemelte:

– Mint történészt, de főleg, mint magyar embert mindig is különösképp érdekelt a hetvenhárom évvel ezelőtt a szülőföldünkön végbement megtorlási hullám. Sajnos, Adorján kiemelt szerepet kapott ebben a történetben, pont ezért nagy megtiszteltetés, hogy ez alkalommal éppen itt, ebben a faluban és ennél az emlékműnél oszthatom meg Önökkel az 1944-ben ártatlanul kivégzett áldozatokkal kapcsolatos gondolataimat. Éppen itt, ahol a családok nagy részét érintette az értelmetlen és fájó retorzió. Tudom, a mai napig tisztelettel hajtanak fejet emlékükhöz, ahogy azt mindannyiunknak tenni kell, mert múltunk és felmenőink tisztelete erőt és bátorságot adhat nekünk, az utódoknak, akiknek kötelességünk a rájuk való emlékezés.

Először általános iskolás koromban, a '80-as évek elején szembesültem a hivatalosan az ártatlanság és az igazság bajnokaként ünnepelt kommunista fegyveres horda által elkövetett tömeggyilkosságokról. Éppen egy adorjáni osztálytársam mesélte el az ebben a Tisza-menti faluban történt tragikus eseményeket. Egy pillanatig sem kételkedtem barátom szavaiban. Már gyerekkorom óta éreztem, hogy ezer sebből vérzik az öntömjénező hivatalos kommunista, titóista propaganda.

Adorján több tekintetben is különbözik a többi bácskai településen történt atrocitásoktól. Egyrészt a lakosság számarányához képest rengeteg volt a kivégzettek száma. Körülbelül annyi férfit öltek meg itt Adorjánon, mint a 6-8-szor nagyobb Magyarkanizsán. Másrészt már rövidebb ideje után az akkori hatalom is túlzottan tekintette méreteiben és brutalitásában az adorjáni vérengzéseket és igaz, tessék-lássék módon, de három elkövetőt felelősségre is vontak. Forró Lajos történész barátom kutatásai többek között éppen erről az adorjáni specifikumról is számot adnak az utókornak.

Ez a falu 1944-ig kapcsolatban még abban is eltér a többi délvidéki települettől, hogy a gyász és az emlékezés még az elhallgatás és az elhallgattatás évtizedeiben is itt, az adorjáni emberekben élt a legerősebben. A viszonylagos jólét, az emberibb arcát mutató kommunista diktatúra évei sem tudták kitörölni, de még csak átformálni sem az itteni emberek emlékeit. Ez a kitartás és az áldozatok iránti mély tisztelet még ma is nagyon erős a falu lakosságában. Ezért minden magyar ember – éljen bárhol is a világon – példát vehet Adorjánról és az itteni emberekről.

Ma, a gyász napján, a Tiszába lőtt több, mint 50 magyar áldozat mellett főt kell hajtanom a ma élő és a múltat soha nem feledő adorjániak előtt is. Ahogy a táblán is áll: Emlékezzünk. Csendben, de nem elhallgatva semmit, tisztelettel az ártatlankért, kiknek „Idők ormán döng már a léptük.”